Съфинансирано от
Европейския съюз

ELCSEE
EMPOWERING LOCAL
Овластяване на общностите
чрез социална икономика

Образователен наръчник

ОВЛАСТЯВАНЕ НА МЕСТНИТЕ ОБЩНОСТИ ЧРЕЗ
ОБУЧЕНИЕ ПО СОЦИАЛНА ИКОНОМИКА

2025-1-EL01-KA210-VET-000356255–

ФИНАНСИРАНО ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ. ИЗРАЗЕНИТЕ ВЪЗГЛЕДИ И МНЕНИЯ ПРИНАДЛЕЖАТ ЕДИНСТВЕНО НА АВТОРА/АВТОРИТЕ И НЕ ОТРАЗЯВАТ НЕПРЕМЕННО ТЕЗИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ИЛИ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И КУЛТУРА (EACEA). НИТО ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ, НИТО EACEA НОСЯТ ОТГОВОРНОСТ ЗА ТЯХ.

Съдържание

РАЗДЕЛ 1 — ВЪВЕДЕНИЕ ... 10
1.1 Цел на наръчника ... 10
1.2 Целеви групи ... 11
1.3 Как да използвате наръчника ... 11
1.4 Структура на учебната програма ELCSEE ... 11
1.5 Социалната икономика за местното развитие ... 12
1.6 Преглед на проекта и партньорите ... 12
1.7 Упражнения за осмисляне ... 12

РАЗДЕЛ 2 —
РАЗБИРАНЕ НА СОЦИАЛНАТА ИКОНОМИКА ... 20
2.1 Какво е социална икономика? ... 21
2.2 Защо социалната икономика е важна? ... 23
2.3 Основни принципи на социалната икономика ... 24
2.4 Видове организации в социалната икономика ... 25
2.5 Разлики спрямо традиционния бизнес ... 26
2.6 Ролята на социалната иновация ... 27
2.7 Разбиране на екосистемата около вас ... 28
2.8 Как да обясните социалната икономика ... 29
2.9 Чести грешки, които да избягвате ... 30
2.10 Заключително осмисляне ... 30

Съдържание

РАЗДЕЛ 3 —
НАЦИОНАЛНИ ЕКОСИСТЕМИ (GR – CY – BG) ... 31
3.1 Защо е важно да познавате местната екосистема ... 32
3.2 Разбиране на екосистемите чрез реални примери ... 33
3.3 Картографиране на местната екосистема ... 35
3.4 Откриване на възможности в екосистемата ... 36
3.5 Работа с местни участници ... 37
3.6 Изграждане на практически партньорства ... 38
3.7 Разбиране на ограниченията и адаптиране ... 39
3.8 Селски и островни райони. Реалността като предимство 39
3.9 Свързване на местни действия с по-широки възможности ... 40
3.10 Изграждане на стратегия за екосистемата ... 40
3.11 Заключително осмисляне ... 41

РАЗДЕЛ 4 — СЪЗДАВАНЕ НА ИНИЦИАТИВИ В СОЦИАЛНАТА ИКОНОМИКА ... 42
4.1 Жизнен цикъл на инициатива в социалната икономика ... 43
4.2 Потребности на общността и карта на ресурсите ... 44
4.3 Ролята на фасилитатора ... 45
4.4 Първа общностна работилница (поетапен шаблон) ... 46

Съдържание

4.5 От идея към действие (съвместно създаване) ... 47
4.6 Управление — Работа в група ... 48
4.7 Тестване на идеята (пилотна фаза) ... 49
4.8 Изграждане на прост устойчив модел ... 50
4.9 Пазар и стойност (прост подход) ... 50
4.10 Чести грешки ... 51
4.11 Заключително осмисляне ... 51

РАЗДЕЛ 5 — УПРАВЛЕНИЕ, ДЕЙНОСТИ И ВЪЗДЕЙСТВИЕ ... 52
5.1 Финансово планиране и мобилизиране на ресурси ... 53
5.2 Екип и управление на доброволци ... 54
5.3 Проследяване и оценка (основи) ... 55
5.4 Осигуряване на качество ... 55
5.5 Управление на риска ... 56
5.6 Заключително осмисляне ... 56

РАЗДЕЛ 6 — ДИГИТАЛНИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА СОЦИАЛНАТА ИКОНОМИКА ... 57
6.1 Въведение в дигиталните компетентности ... 58
6.2 Използване на Canva за комуникация ... 59

Съдържание

6.3 Стратегия за социалните мрежи (прост подход) ... 60
6.4 Инструменти за сътрудничество ... 61
6.5 Онлайн обучение и срещи ... 62
6.6 Дигитална безопасност и етика ... 62
6.7 Чести грешки ... 63
6.8 Заключително осмисляне ... 63

РАЗДЕЛ 7 — КАЗУСИ И ДОБРИ ПРАКТИКИ ... 64
7.1 Гърция — Островна и селска общностна инициатива ... 65
7.2 Кипър — Младежка инициатива за дигитална подкрепа ... 66
7.3 България — Младежко предприемачество и инкубиране ... 67
7.4 Общи уроци от казусите и добри практики ... 68
7.5 Заключително осмисляне ... 68

РАЗДЕЛ 8 — СОЦИАЛНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ... 69
8.1 Социалното въздействие на практика ... 70
8.2 Видове въздействие ... 71
8.3 Кой има полза и как ... 71
8.4 Планиране на дейности с оглед на въздействието ... 72

Съдържание

8.5 Прост път към въздействие ... 72
8.6 Чести грешки ... 73
8.7 Практически инструмент за определяне на въздействието ... 73
8.8 Заключително осмисляне ... 74

РАЗДЕЛ 9 — УСТОЙЧИВОСТ ... 75
9.1 Устойчивостта на практика ... 76
9.2 Видове устойчивост ... 77
9.3 Изграждане на устойчива инициатива ... 77
9.4 Финансова устойчивост (прост подход) ... 78
9.5 Организационна устойчивост ... 78
9.6 Общностно участие и поемане на отговорност ... 79
9.7 Партньорства за устойчивост ... 79
9.8 Рискове за устойчивостта ... 80
9.9 Прост план за устойчивост ... 80
9.10 Чести грешки ... 81
9.11 Заключително осмисляне ... 81

РАЗДЕЛ 10 — МЕСТНИ РАБОТИЛНИЦИ И ПРАКТИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ ... 82
10.1 Принципи за планиране на работилница ... 83

Съдържание

10.2 Дейност 1 Откриване на потребности на общността ... 84
10.3 Дейност 2 Картографиране на ресурси ... 85
10.4 Дейност 3 Работилница за генериране на идеи ... 86
10.5 Дейност 4 От идея към план ... 87
10.6 Дейност 5 Определяне на роли ... 87
10.7 Дейност 6 Планиране на местно действие ... 88
10.8 Дейност 7 Оценка на работилницата ... 88
10.9 Съвети за фасилитиране ... 89
10.10 Пример — Цялостен ход на работилница ... 89
10.11 Заключително осмисляне ... 90

РАЗДЕЛ 11 — ПРИЛОЖЕНИЯ ... 91
11.1 Работен лист Потребности на общността ... 92
11.2 Работен лист Карта на ресурсите ... 93
11.3 Работен лист Развитие на идея ... 93
11.4 Работен лист Планиране на действия ... 94
11.5 Работен лист Екипни роли ... 94
11.6 Работен лист Карта на партньорствата ... 95
11.7 Работен лист Просто бюджетно планиране ... 95
11.8 Работен лист Наблюдение и проследяване ... 96
11.9 Работен лист Определяне на въздействието ... 96

Съдържание

11.10 Работен лист План за устойчивост ... 97
11.11 Работен лист Оценка на работилница ... 97
11.12 Кратки списъци за проверка (обобщение) ... 98
11.13 Речник на основните понятия ... 99
11.14 Полезни ресурси (допълнителен раздел) ... 99

РАЗДЕЛ 1 — ВЪВЕДЕНИЕ

1.1 Цел на наръчника

Този наръчник е разработен по проект „Овластяване на местните общности чрез обучение по социална икономика“ (ELCSEE) по програма „Еразъм+“, изпълняван в Гърция, Кипър и България. Той предоставя на преподаватели, младежки работници, общностни лидери и местни граждански организации структуриран практически ресурс за това как социалната икономика укрепва устойчивостта на общностите, подобрява пригодността за заетост и подкрепя приобщаващото местно развитие. В селските райони на Европа, особено в Северноегейския регион, Кипър и района на Гоце Делчев, общностите срещат безработица, младежка миграция, ограничен достъп до обучение и слабо гражданско участие. Социалната икономика предлага решения чрез сътрудничество, демократично управление, общностна собственост и социално предприемачество.

Наръчникът помага на заинтересованите страни да:
• Разбират основните понятия и европейските рамки
• Изучават националните екосистеми и местни примери
• Използват инструменти за планиране, изпълнение и управление на общностни инициативи
• Използват дигитални инструменти за видимост, сътрудничество и обучение
• Включват младежи и уязвими групи в процесите на участие

Той е едновременно **учебно помага**ло и **практически и**нструментариум за участниците в обученията по проекта (Агиасос, Никозия, Гоце Делчев).

1.2 Целеви групи

Наръчникът е предназначен за четири основни групи:

Преподаватели
Учители, обучители в професионалното образование и обучението (ПОО) и преподаватели на възрастни, които искат да въведат социалната икономика, устойчивостта и общностното участие в обучението. Те се нуждаят от достъпни учебни материали, дейности, казуси и дигитални инструменти за уроци и работилници.

Младежки работници
Специалисти, работещи с младежи, особено в селски райони или райони с малко възможности, които търсят методи за насърчаване на младежкото участие, предприемачеството и гражданската активност.

Местни лидери и граждански организации
Представители на общини, културни сдружения, кооперации, НПО и неформални общностни групи, които търсят практически начини за социални инициативи, мобилизиране на доброволци, партньорства и приобщаващо развитие.

Млади хора (18–30 г.)
Младежи от селски райони с идеи и мотивация, но с ограничени възможности, които се нуждаят от насоки, примери и инструменти за собствени общностни проекти или социални предприятия.

1.3 Как да използвате наръчника

Наръчникът е модулен. Всеки раздел може да се използва самостоятелно или като част от цялостна учебна програма.

- **Раздели 1–3** дават основните понятия (определения, рамки, национални екосистеми).
- **Раздели 4–6 пре**длагат практически методи, инструменти и шаблони за създаване и управление на инициативи в социалната икономика.
- **Раздел 7** представя реални казуси и добри практики от Гърция, Кипър и България.
- **Раздел 8** предлага готови планове за работилници и местни дейности.
- **Раздел 9 с**държа шаблони, работни листове и формуляри за оценка.

Преподавателите могат да го включат в учебната програма, а общностните организации да го ползват за планиране на местни действия. Работилниците по проекта (Кипър, България, Гърция) включват част от упражненията тук.

1.4 Структура на учебната програма ELCSEE

Наръчникът следва структурата и логиката на обучителния цикъл на ELCSEE:
- **Начално обучение** в Агиасос (основи на социалната икономика, методи на участие).
- **Партньорски обмени** в Кипър и България (дигитални инструменти, предприемачески модели).
- **Онлайн обучение (**дигитално сътрудничество, дистанционно взаимно учене).
- **Местни работилници** в Агиасос, Кипър и Гоце Делчев (картографиране на общността, разработване на проекти).
- **Разработване на 9–12 пилотни идеи** от младежки и общностни групи (юни–август 2026 г.).

Така наръчника подпомага както о**бмена на знания, та**ка и **практическото им прилагане.**

1.5 Социалната икономика за местното развитие

Социалната икономика обхваща предприятия и организации, които поставят социалната стойност и ползата за общността пред печалбата. Това включва кооперации, сдружения, фондации, социални предприятия и други модели, основани на солидарност.

Значението ѝ за местното развитие се изразява в:
- **Работни места в уязвими или слабо населени райони**
- **По-силно общностно участие и демократично управление**
- **Местна собственост върху икономическата дейност**
- **По-добро социално включване на младежи, жени, мигранти и нискоквалифицирани групи**
- **Устойчиво използване на местни ресурси (култура, природа, туризъм, хранителни системи)**

В селските райони моделите на социалната икономика доказано:
- Ограничават обезлюдяването
- Подкрепят местните таланти
- Опазват културното наследство
- Мобилизират доброволци и знанията на различни поколения
- Насърчават предприемачеството чрез споделен риск и ползи

1.6 Преглед на проекта и партньорите

ELCSEE обединява четири организации с допълващ се опит:
- **Visit Agiasos (Гърция) – уч**астие в селските райони, културно наследство, мобилизиране на общността
- **SCE Kalotropio (Гърция)** – развитие на социални предприятия, подкрепа за кооперации, бизнес планиране
- **ViModo Ltd (Кипър) –** дигитални инструменти, приобщаване, иновации в ПОО
- **Бизнес инкубатор – Гоце Делчев (БИ–ГД, България) –** младежко предприемачество, инкубиране, регионално развитие

Заедно те изпълняват цялостна учебна и обучителна програма за укрепване
на знанията и капацитета за социална икономика в трите държави.

👉**Препоръчително е да направите упражненията за осмисляне в тази глава, преди да продължите.**

1.7 Упражнения за осмисляне

Цел на наръчника
Образователното наръчник ELCSEE е **практически работен инструмен**т, а не само четиво. То помага на хора и групи да преминат от **идеи → през действие → към въздействие.**

В много общности, особено в селски и островни райони, хората често:
- Разпознават проблем
- Имат идеи
- Но им липсват структура, инструменти или увереност за действие

Наръчникът запълва именно тази празнина.

То помага на ползвателите да:
- Разбират социалната икономика
- Работят ефективно в група
- Планират реалистични инициативи
- Използват наличните ресурси
- Постигат измеримо въздействие

Задача 1 — Какво очаквате от наръчника?

Преди да продължите, отделете 5 минути (самостоятелно или в група):

Запишете:
• Какво искате да научите?
• Какъв проект бихте искали да създадете?
• Коя е най-голямата ви трудност сега?

👉 Запазете този списък, ще се върнете към него накрая.

✓ Кратък списък — Подходящо ли е за вас?

Наръчникът е полезен, ако:

• ☐ Искате да започнете общностна инициатива
• ☐ Работите с младежи или групи
• ☐ Търсите практически инструменти (не теория)
• ☐ Имате идеи, но не знаете как да ги структурирате
• ☐ Искате да подобрите сътрудничеството в група

Ако отбелязахте поне 2 → наръчникът е за вас.

Целеви групи

Наръчникът е за различни ползватели и се адаптира според техните роли.

За преподаватели и обучители

Използвайте наръчника, за да:
• Планирате уроци или работилници
• Въвеждате понятия от социалната икономика
• Подпомагате груповата работа

За младежки **работници и фасилитатори**

Вашата роля е да дадете възможност на **групите д действат.**
наръчникът ви помага да:
• Водите дискусии
• Подпомагате развитието на идеи
• Управлявате груповата динамика

Съчетайте **раздел 2 + раздел 4 + разде**л 8 за цялостно обучение.

Инструмент — Нагласата на фасилитатора

Фасилитаторът трябва да:
• Слуша повече, отколкото говори
• Задава въпроси, вместо да дава отговори
• Помага на групата да намери свои решения
• Дава инструменти, а не готови решения

Този подход се използва в целия наръчник.

За общностни групи и граждански организации

Използвайте наръчника, за да:
• Подредите идеите си
• Определите роли
• Създадете план
• Разработите дейности

За млади хора

Не ви е нужен опит, за да започнете.
Нужни са само:
• Идея
• Група (дори от 2–3 души)
• Желание да опитате

Задача **2 — Определете ролята си**

Попитайте се:

• Тук съм като обучаем?
• Като фасилитатор?
• Като член на група?
• Като ръководител на проект?

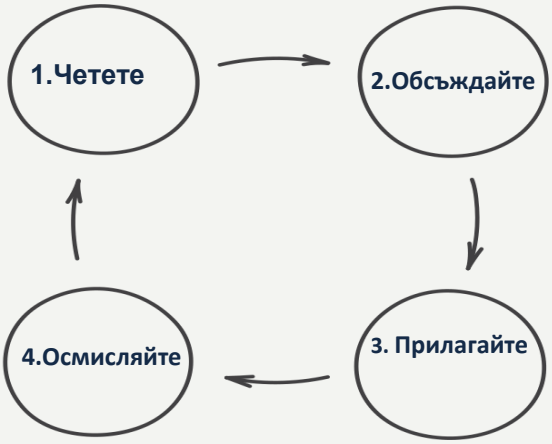
Ролята ви определя как ще използвате наръчника.

Как да използвате наръчника

Този наръчник е предназначен за активно използване, а не за пасивно четене.

Основен учебен цикъл

Повторете

Инструмент — Практическо използване

Вариант 1:
Пълна учебна програма
Използвайте всички раздели поред

Вариант 2: Работилница
Изберете:
• Една тема
• Един инструмент
• Една дейност

Вариант 3: Разработване на проект
Съсредоточете се върху:
• Раздел 4 (създаване на инициативи)
• Раздел 5 (управление)
• Раздел 5A (въздействие)

Кратък списък — Преди работилницата

Осигурете:

- ☐ Ясна цел
- ☐ Група (3–20 души)
- ☐ Време (поне 1–2 часа)
- ☐ Основни материали (хартия, химикалки)
- ☐ Фасилитатор

Кратко упражнение — Първа групова дискусия

Попитайте участниците:

„Кой проблем в общността ни е важен за нас?“

Запишете отговорите на дъска. Засега само ги съберете, без анализ.

Структура на учебната програма ELCSEE

Подходът на ELCSEE се основава на учене чрез действие.

СТЪПКА 1 — РАЗБИРАНЕ

Научете основните понятия.

СТЪПКА 2 — ПРЕЖИВЯВАНЕ

Участвайте в работилници и обмени.

СТЪПКА 3 — ПРИЛАГАНЕ

Разработете собствена инициатива.

СТЪПКА 4 — ОСМИСЛЯНЕ

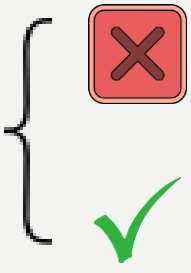
Оценявайте и подобрявайте.

ВАШИЯТ УЧЕБЕН ПЪТ

СТЪПКА	**КАКВО ЩЕ ПРАВИТЕ?**
Учете	
Опитвайте	
Прилагайте	
Подобрявайте	

Чести грешки

Твърде много време за планиране

Започнете с малко и тествайте рано

Социалната икономика за местното развитие

Социалната икономика е практически подх**од за решаване на местни проблеми.**

Открийте местни възможности

Попълнете таблицата:

Какво имаме	Какво ни трябва	Възможна идея
напр. празно място	младежки дейности	общностен център

ПРИМЕРИ

Кратък списък — Добра социална инициатива

Силната инициатива:

- ☐ Отговаря на реална потребност
- ☐ Включва хората
- ☐ Използва местни ресурси
- ☐ Може да започне с малко
- ☐ Може да се развива с времето

Кратко упражнение
От потребност към идея

1. **Открийте една потребност**
2. **Открийте един ресурс**
3. **Съчетайте ги**

Преглед на проекта и партньорите

Проектът ELCSEE се основава на сътрудничество между организации с допълващи се роли.

Картографиране на партньорствата

Помислете за своя проект:

Роля	Кой може да я поеме?
Организация	
Подкрепа	
Комуникация	
Изпълнение	

Добро партньорство

Силното партньорство:

- ☐ Има ясни роли
- ☐ Споделя отговорностите
- ☐ Общува редовно
- ☐ Изгражда доверие

Заключително упражнение за осмисляне

Върнете се **към задача 1.**

Сега отговорете:

1. Промени ли се разбирането ви?

2. Имате ли по-ясна идея?

3. Каква е следващата ви стъпка?

РАЗДЕЛ 2 — РАЗБИРАНЕ НА СОЦИАЛНАТА ИКОНОМИКА

Въведение

Тази глава дава практично и достъпно разбиране за социалната икономика.
Тя помага на обучаемите да усвоят основните идеи, принципи и реални приложения на социалната икономика без сложни теоретични обяснения.
Чрез лесни инструменти, примери и упражнения участниците разбират как социалната икономика работи на практика и как да я обяснят ясно и достъпно на други хора.

Какво ще научите
В края на тази глава ще можете да:
• Обяснявате социалната икономика с прости думи
• Разпознавате основните принципи на инициативите в социалната икономика
• Различавате видовете организации в социалната икономика
• Разбирате разликата между социалната икономика и традиционния бизнес
• Откривате примери за дейности на социалната икономика в общността си
• Обяснявате понятието социална иновация

Как да използвате тази глава

• Като въведение за обучаеми без предишен опит
• Като инструмент за обясняване на социалната икономика в работилници
• Като отправна точка за групови дискусии

2.1 Какво е социална икономика?

Социалната икономика е начин за организиране на дейности, услуги или бизнес, чиято основна цел е стойност за хората и общностите, а не (само) печалба.

Вместо въпроса:

„Как да спечелим повече пари?“
социалната икономика пита:

„Как заедно да решим проблем по устойчив начин?“

Просто определение

Социалната икономика означава хората да посрещат общи потребности чрез съвместни усилия, споделена отговорност и устойчиви практики.

КРАТКО УПРАЖНЕНИЕ — ОБЯСНЕТЕ СЪС СВОИ ДУМИ
ПОПИТАЙТЕ УЧАСТНИЦИТЕ:
„КАК ЩЕ ОБЯСНИТЕ СОЦИАЛНАТА ИКОНОМИКА НА ПРИЯТЕЛ С ЕДНО ИЗРЕЧЕНИЕ?“
ЗАПИШЕТЕ И СРАВНЕТЕ ОТГОВОРИТЕ.

БЪРЗА ПРОВЕРКА — ТОВА СОЦИАЛНА ИКОНОМИКА ЛИ Е?

Пример	Социална икономика?
Група създава общностна градина	
Фирма, насочена само към печалба	
Младежка група с безплатни работилници	
Кооперация, собственост на членовете си	

2.2 Защо социалната икономика е важна?

Социалната икономика е важна, защото отговаря на реални проблеми, които традиционните системи често не решават.

Чести местни предизвикателства

- Младежка безработица
- Липса на услуги
- Социална изолация
- Неизползвани ресурси
- Слабо участие

Попитайте групата:
„Кой проблем в нашата общност засяга много хора?“
Запишете 3–5 отговора.

Сега попитайте:
„Какво можем да направим заедно, за да подобрим ситуацията?“
Оттук започва социалната икономика.

Социална икономика = колективни решения на общи проблеми

2.3 Основни принципи на социалната икономика

Вместо дълга теория използвайте тези 5 практически принципа:

1. Хората на първо място

Решенията се основават на:
- Потребности
- Благополучие
- Приобщаване

2. Съвместна работа

- Сътрудничество вместо конкуренция
- Групови усилия
- Споделена отговорност

3. Участие

- Всеки може да допринесе
- Всеки глас се чува
- Решенията се вземат заедно

4. Устойчивост

- Дейностите продължават във времето
- Ресурсите се използват разумно

5. Местно въздействие

- Реална промяна на местно ниво
- Видими резултати в общността

СВЪРЖЕТЕ ПРИНЦИПА С ПРИМЕРА

Ситуация	**Принцип**
Всички гласуват за решенията	
Проект помага на безработни младежи	
Дейността се провежда всяка година	
Хората работят в екип	

2.4 Видове организации в социалната икономика

Не е нужно да помните правни определения. Важно е как раб**отят организациите.**

ОСНОВНИ КАТЕГОРИИ

Вид	Какво прави
Общностна група	Местни дейности
НПО / сдружение	Социална или културна дейност
Кооперация	Собственост на членовете
Социално предприятие	Бизнес със социална цел

Открийте местни примери

Попитайте:

„Познавате ли местна група или организация, която работи за общността?“

Избройте ги.

Дискусия

За всеки пример:
- **Какъв проблем решава?**
- **Кой има полза?**
- **Как работи?**

2.5 Разлики спрямо традиционния бизнес

Използвайте сравнение вместо теория.

Прост инструмент за сравнение

Аспект	Социална икономика	Традиционен бизнес
Основна цел	Социална стойност	Печалба
Вземане на решения	Група	Собственик
Използване на печалбата	Реинвестиране	Лична полза
Фокус	Общност	Пазар

Кратък дебат

Разделете групата на два отбора:

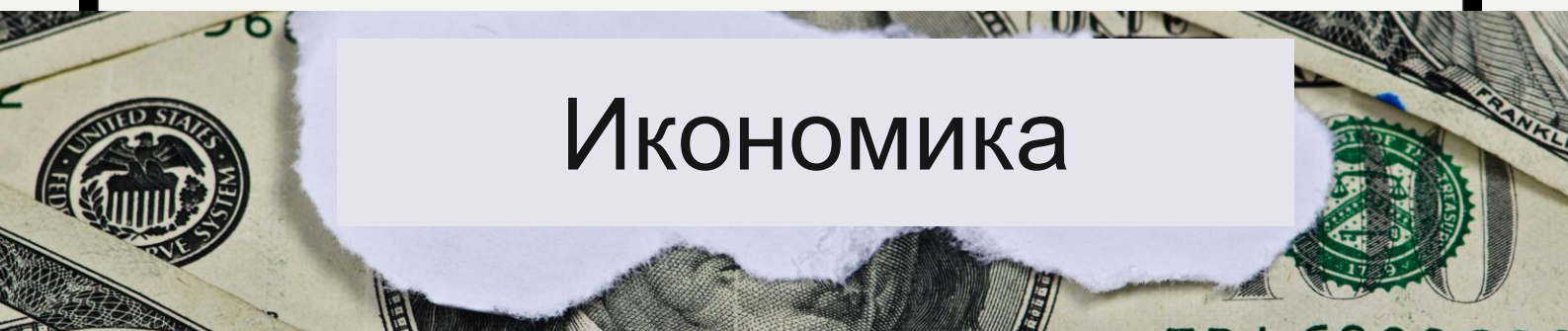
Отбор А:

„Бизнес подход“

Отбор Б:

„Подход на социалната икономика“

Обсъдете:
„Кой подход е по-добър за нашата общност?“

2.6 Ролята на социалната иновация

Социалната иновация означава **нови начини за решаване на проблеми.**
Не е задължително да са мащабни или сложни.

ПРИМЕРИ ЗА СОЦИАЛНА ИНОВАЦИЯ

- Превръщане на празни пространства в общностни центрове
- Създаване на споделени услуги
- Дигитални инструменти за местно участие
- Организиране на нови видове събития

Упражнение — Мозъчна атака за иновации

Попитайте:

„Какво можем да направим по различен начин в общността си?“

Правила:

- Няма грешни идеи
- Насърчавайте творчеството
- Надграждайте чуждите идеи

Съвет

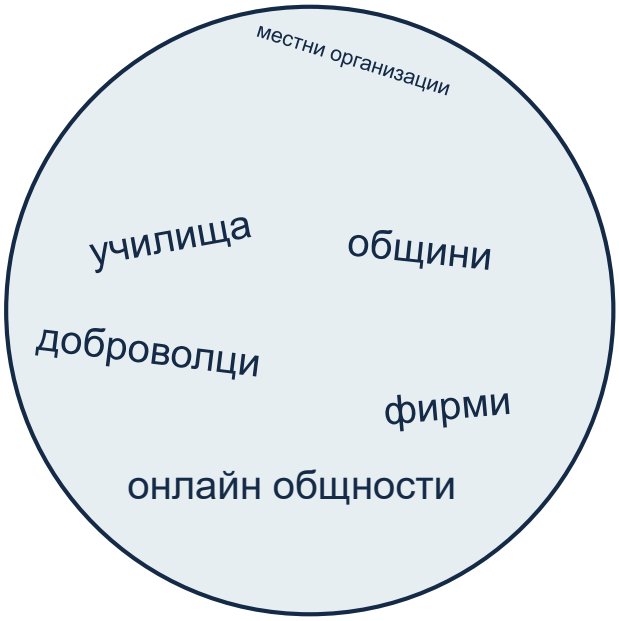
Иновацията често е:

Проста + Практична + Местна

2.7 Разбиране на екосистемата около вас

Не сте сами, всяка инициатива е част от мрежа.

КАРТОГРАФИРАНЕ НА ЕКОСИСТЕМАТА

ВЪПРОСИ

Кой може да подкрепи идеята ви?

Кой може да бъде партньор?

Кой има полза от работата ви?

Силните инициативи са свързани помежду си.

2.8 Как да обясните социалната икономика

Едно от най-важните умения е **да обяснявате понятието просто.**

ОБЯСНЕНИЕ В 3 СТЪПКИ

1. Започнете с проблем	2. „В нашата общност има…“	**3. Обяснете действието**
4. „Работим заедно, за да…“	**5. Покажете ползата**	**6. „Това помага на хората, като…“**

Упражнение — Практикувайте обяснение

По двойки

- Обяснете идеята си за **30 секунди.**
- Разменете ролите.

2.9 Чести грешки, които да избягвате

Твърде много теория	→	Бъдете ясни и практични
Твърде мащабно начало	→	Започнете с малко, тествайте
Самостоятелна работа	→	Създайте група
Пренебрегване на реалните нужди	→	Проверявайте с общността

✓ **Готови ли сте да продължите?**

Преди глава 3:

- ☐ Разбирам какво е социална икономика
- ☐ Мога да я обясня просто
- ☐ Открих поне един местен проблем
- ☐ Имам начална идея

2.10 Заключително осмисляне

Упражнение за осмисляне

Запишете:

1. **Един важен за вас проблем**
2. **Една идея за проучване**
3. **Един човек за съвместна работа**

Послание на глава 2

✓ **Не ви е нужен съвършен план.**

✓ **Нужна ви е отправна точка.**

РАЗДЕЛ 3 — НАЦИОНАЛНИ ЕКОСИСТЕМИ (GR – CY – BG)

Екосистема растения и животни взаимоотношения

Въведение

Тази глава разглежда как местната среда влияе върху развитието на инициативи в социалната икономика. Вместо подробен анализ на правните рамки тя предлага практичен подход за откриване на възможности, ресурси и предизвикателства в местните екосистеми.
Чрез реални примери от **Гърция, Кип**ър и **Бълга**рия обучаемите разбират как различните групи решават въпросите за структурата, партньорствата и развитието според своя местен контекст.

Какво ще научите
В края на тази глава ще можете да:
• Разбирате какво е местна екосистема и защо е важна
• Откривате основни участници, ресурси и възможности в общността
• Разпознавате влиянието на местните условия върху решенията
• Изграждате прости партньорства с местни заинтересовани страни
• Откривате предизвикателства и адаптирате подхода си
• Вземате основни решения за структурата (неформална или формална, сътрудничество или самостоятелност)

Как да използвате тази глава
Използвайте тази глава:
• За картографиране на местната среда
• За откриване на потенциални партньори и ресурси
• За преценка на реалистичните възможности във вашия район

3.1 Защо е важно да познавате местната екосистема

Всяка инициатива в социалната икономика започва с идея, но успехът ѝ зависи от връзката с местната **екосистема.**
Екосистемата ви включва:
• Хора
• Организации
• Институции
• Пространства
• Възможности
• Ограничения
Познаването на тази среда ви позволява да:
• Избягвате ненужни рискове
• Използвате наличните ресурси

• Изграждате партньорства
• Избирате подходяща структура

Просто определение
Местната екосистема е мрежата от участници, ресурси и условия, които определят какво реално можете да направите в общността си.

Не започвате от нулата, а в рамките на система.

КРАТКО УПРАЖНЕНИЕ — ПЪРВИ ПРЕГЛЕД НА ЕКОСИСТЕМАТА
ПОПИТАЙТЕ УЧАСТНИЦИТЕ:
„КОЙ И КАКВО ВЕЧЕ СЪЩЕСТВУВА ОКОЛО НАС?“
ИЗБРОЙТЕ:

Организации

Активни групи

Налични пространства

Ключови личности

3.2 Разбиране на екосистемите чрез реални примери

ПРИМЕР

Гърция (общностни дейности и избор на правна форма)

Група млади хора в село искаше да организира редовни културни дейности.

Те откриха:
- Местно общинско помещение
- Местни творци и доброволци
- Интерес от общността

Имаха два варианта:

1. **Да останат неформални**
2. **Да създадат формална структура**

Те избраха:

да създадат организация с нестопанска цел (АМКЕ)

ЗАЩО?

- **По-лесно сътрудничество с общината**
- **Възможност за кандидатстване за малко финансиране**
- **Ясна структура за организиране на дейностите**

RESULT

Организираха редовни събития и разшириха дейността си.

Ключов въпрос за решение

Нужна ли ви е формална структура, или можете да започнете неформално?

ПРИМЕР

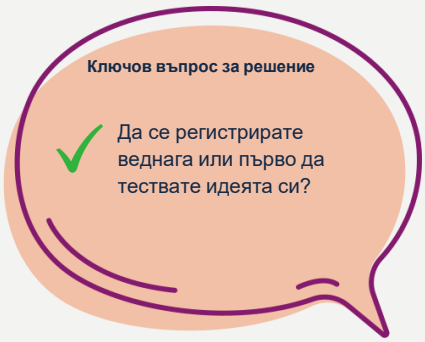
Кипър (тестване преди регистрация)

Група искаше да подпомага местни организации с дигитална комуникация.

Те откриха:
• Добри дигитални умения в екипа
• Слабо онлайн присъствие на местните групи

Вместо веднага да се регистрират, запо**чнаха като неформален екип**
Те:
• Предложиха безплатни пилотни услуги
• Провериха търсенето
• Натрупаха опит

По-късно преминаха към формална структура

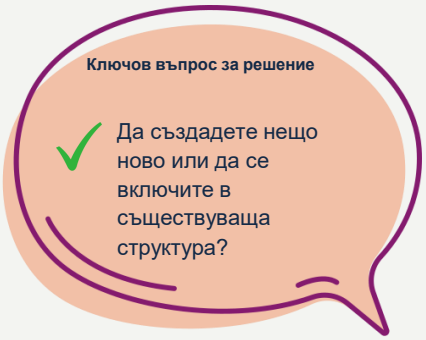
ПРИМЕР

Пример — България (използване на налична подкрепа)

Младежка група искаше да развива предприемачески идеи.

Те откриха:
• Местен инкубатор
• Възможности за обучение
• Менторска подкрепа

Вместо нова организация, се включиха в **съществуваща инкубаторна програма**

3.3 Картографиране на местната екосистема

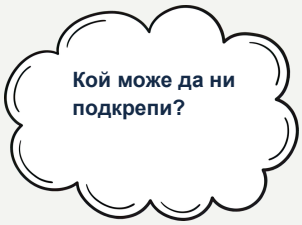
Таблица на екосистемата

Категория	Примери във вашия район
Публичен сектор	
НПО / сдружения	
Фирми	
Младежки групи	
Пространства	

Упражнение

Попълнете таблицата с групата си.

После попитайте:

Съвет:

✓ Търсете активни участници, а не само съществуващи.

3.4 Откриване на възможности в екосистемата

Картографиране на възможностите

Наблюдение	Възможност
Празна сграда	Общностно пространство
Хора с умения	Обучителни работилници
Местни събития	Разширени дейности

Пример — Практическа възможност

Наблюдение:
• Няма дейности за младежи
• Има свободно училищно помещение

Възможност:
Седмични младежки работилници

Възможностите често се крият в проблемите.

3.5 Работа с местни участници

Карта на заинтересованите страни

Начертайте 3 нива:

- Основен екип
- Близки партньори
- По-широка среда

Пример — Организиране на събитие

Участници:

Община	→	помещение
Местен бизнес	→	материали
Доброволци	→	организация

Подходящите партньори намаляват усилията и усилват въздействието.

RESULT

Нисък разход, силно въздействие

3.6 Изграждане на практически партньорства

Модел на партньорството

Партньор	Полза	Принос

Пример — Лесно сътрудничество

Група си партнира с:

Кафене → помещение

Доброволец → фасилитатор

Безплатни седмични срещи

Партньорствата трябва да са взаимноизгодни

3.7 Разбиране на ограниченията и адаптиране

Карта на предизвикателствата

Изберите:

- 3 предизвикателства
- 3 възможни решения

Пример

Предизвикателство:
• Няма финансиране

Решение:
Започнете с безплатни ресурси и доброволци

Ограниченията определят стратегията ви.

3.8 Селски и островни райони — Реалността като предимство

Пример — Силата на малката общност

В едно село:

- Силни социални връзки
- Бърза комуникация

RESULT

Бърза мобилизация за общностни действия

Пример — Липса на услуги

Проблем:
• Няма кино

Решение:
Киновечери на открито

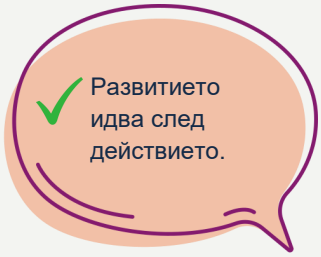
Ограниченията често пораждат иновации.

3.9 Свързване на местни действия с по-широки възможности

Преглед на възможностите

Открийте:

1. **Местни програми**
2. **Национално финансиране**
3. **Проекти на ЕС**

Пример

Местна група:

- Започва с малко
- Натрупва опит

По-късно кандидатства за:
Проект по „Еразъм+“

3.10 Изграждане на стратегия за екосистемата

Таблица за стратегия на екосистемата

Елемент	Вашият отговор
Основни участници	
Партньори	
Ресурси	
Предизвикателства	
Първо действие	

Таблица за стратегия на екосистемата

Елемент	Пример
Участници	Община, училище
Ресурси	Помещение, доброволци
Предизвикателство	Слабо участие
Действие	Седмична дейност

Прост стратегически модел

1. Започнете с малко
2. Използвайте наличните ресурси
3. Изградете отношения
4. Адаптирайте се
5. Развивайте се

3.11 Заключително осмисляне

Упражнение за осмисляне

Запишете:

1. **Една открита възможност**
2. Един партньор, с когото ще се свържете
3. **Едно действие за тази седмица**

Послание на глава 3

✓ **Екосистемата ви не е ограничение.**

✓ **Тя е основният ви инструмент.**

РАЗДЕЛ 4 — СЪЗДАВАНЕ НА ИНИЦИАТИВИ В СОЦИАЛНАТА ИКОНОМИКА

Въведение

Тази глава предлага цялостна практическа методика за разработване на инициативи в социалната икономика. Тя ви води през откриването на потребности, груповата работа, развитието на идеи, тестването и създаването на устойчиви дейности. Главата включва структурирани инструменти, процеси стъпка по стъпка и реални примери. Тя подкрепя фасилитатори, младежки работници и общностни групи да превръщат идеите в реалистични и изпълними действия.

Какво ще научите
В края на тази глава ще можете да:
• Откривате потребности на общността и налични ресурси
• Прилагате техники за картографиране на ресурсите
• Разбирате ролята на фасилитирането в груповите процеси
• Организирате и проведете първа общностна работилница
• Развивате и структурирате идея в инициатива
• Определяте роли и организирате екипната работа
• Тествате и подобрявате идея чрез пилотни дейности
• Изграждате прост и устойчив работен модел

Как да използвате тази глава
Използвайте тази глава:
• Като поетапен наръчник за собствена инициатива
• Като инструментариум за провеждане на работилници
• Като справочник при работа с групи

4.1 Жизнен цикъл на инициатива в социалната икономика

Всяка инициатива следва свой път. Разбирането му помага на групите да напредват, без да се блокират. →

Опростен жизнен цикъл

1. Открийте потребност
2. Проучете ресурсите
3. Развийте идея
4. Работете в група
5. Тествайте идеята
6. Създайте структура
7. Изпълнете
8. Подобрете

ПРИМЕР

Група установява:

Група установява:
• Няма младежки дейности

Те:
• Ползват училищно помещение
• Организират една работилница
• Проверяват участието

👉 После постепенно разширяват

Започнете с малко → тествайте → развивайте

4.2 Потребности на общността и карта на ресурсите

Това е една от най-важните стъпки.

Картографиране на ресурсите

Вид	Примери
Умения	готварски, дигитални, организационни
Пространства	училища, кафенета, обществени места
Хора	доброволци, учители
Материали	оборудване, инструменти
Мрежи	организации

Пример

Група иска да организира дейности.

Те намират:
- Един учител
- Една празна стая
- 5 заинтересовани младежи

👉 **Достатъчно за начало.**

Питайте „какво имаме“, а не „какво ни трябва“

Допълнете:
„В нашата общност имаме…“

УПРАЖНЕНИЕ

4.3 Ролята на фасилитатора

Фасилитаторът е ключов.
Не е лидер или началник.

Роля на фасилитатора
• Подкрепя групата
• Помага за подреждане на мислите
• Насърчава участието
• Предоставя инструменти

Основен метод
Фасилитаторът трябва да:
• Връща информацията към групата
• Предава метода на групата
Това означава:
• Групата се учи да мисли и действа самостоятелно

Пример

Вместо да казва:

„Направете този проект“

Фасилитаторът пита:

„Кое според вас е най-доброто решение?“

Ключов извод

Силните групи не зависят от фасилитатора

4.4 Първа общностна работилница (поетапен шаблон)

Структура на работилницата (2–3 часа)

Стъпка 1 — Въведение (15 мин)

• Кои сме
• Защо сме тук

Стъпка 2 — Обсъждане на потребностите (30 мин)

• Какви проблеми има?

Стъпка 3 — Карта на ресурсите (30 мин)

• Какво имаме?

Стъпка 4 — Генериране на идеи (45 мин)

• Какво можем да направим?

Стъпка 5 — Избор (30 мин)

• Изберете 1 идея

Стъпка 6 — Следващи стъпки (15 мин)

• Кой какво прави

Пример

Резултат от работилницата:
„Група за седмични младежки дейности“

Контролен списък

- ☐ Всеки се изказа
- ☐ Идеите бяха записани
- ☐ Беше взето едно решение

4.5 От идея към действие (съвместно създаване)

Развитие на идея

Въпрос	Отговор
Каква е идеята?	
Кой има полза?	
Какви ресурси са нужни?	
Кой участва?	

Пример

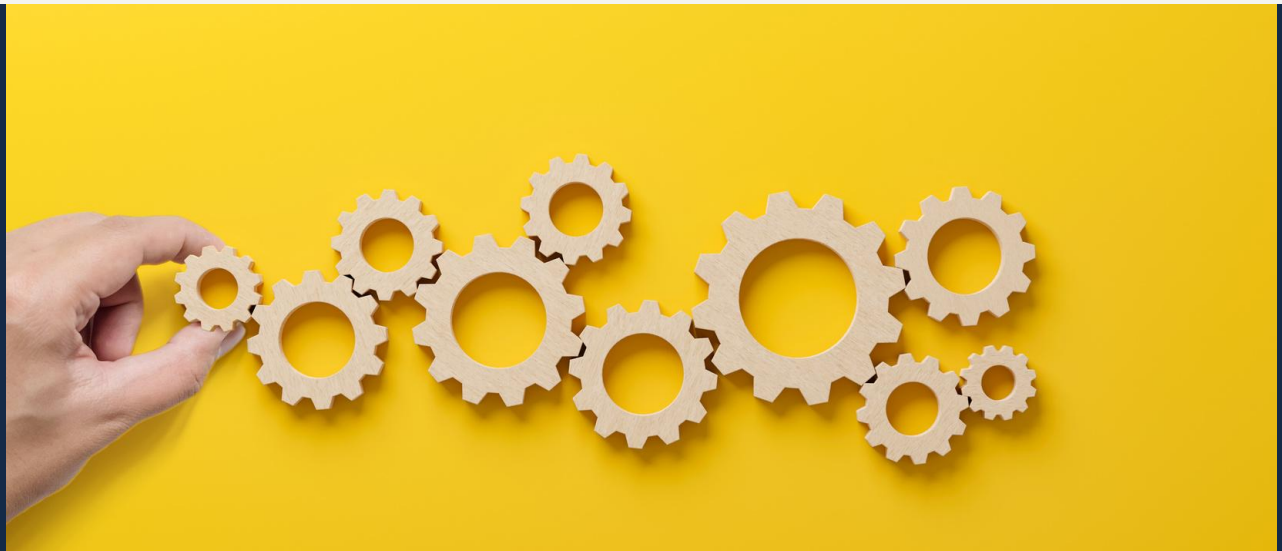
Идея:

Общностна киновечер

Нужни са:

- Проектор
- Помещение
- Хора

Ако не можете да обясните идеята просто → тя още не е готова

4.6 Управление — Работа в група

Определете роли

Роля	Лице
Координатор	
Комуникация	
Логистика	
Финанси	

Пример

Малка група:

- Един човек организира
- Един комуникира
- Един отговаря за помещението

Без роли = объркване

Съвет:

Започнете просто → без прекалена структура

МЕТОДИ ЗА ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ

ГЛАСУВАНЕ

КОНСЕНСУС

С ФАСИЛИТАТОР

4.7 Тестване на идеята (пилотна фаза)

Пилотен план

Елемент	Отговор
Какво ще тестваме?	
Кога?	
С кого?	
Какво очакваме?	

Пример

Тест:
Една работилница

Резултат:
- 10 участници
- Събрана обратна връзка

Винаги тествайте преди разширяване

4.8 Изграждане на прост устойчив модел

Основен модел

Елемент	Отговор
Какво предлагаме	
Кой има полза	
Как работим	
Какво ни трябва	

ПРИМЕР

Дейност:
Работилници

Подкрепа:
• Доброволци
• Помещение

Възможен приход:
• Малки такси

Ключов извод

Устойчивост = продължаване, не печалба

4.9 Пазар и стойност (прост подход)

ИНСТРУМЕНТ — **ОПРЕДЕЛЯНЕ НА СТОЙНОСТТА**
ПОПИТАЙТЕ:
„ЗАЩО НЯКОЙ БИ СЕ ВКЛЮЧИЛ ИЛИ ПОДКРЕПИЛ ТОВА?“

ПРИМЕР

Работилница:
• Учене
• Социално общуване
• Опит

Акцентирайте върху ползите, не характеристиките

4.10 Чести грешки

- Твърде мащабно начало
- Неясни роли
- Липса на тестване
- Липса на реална потребност
- Слаба комуникация

Готови ли сте за старт?

- ☐ Имаме ясна идея
- ☐ Имаме група
- ☐ Имаме ресурси
- ☐ Тествахме
- ☐ Определихме роли

4.11 Заключително осмисляне

Упражнение

Запишете:

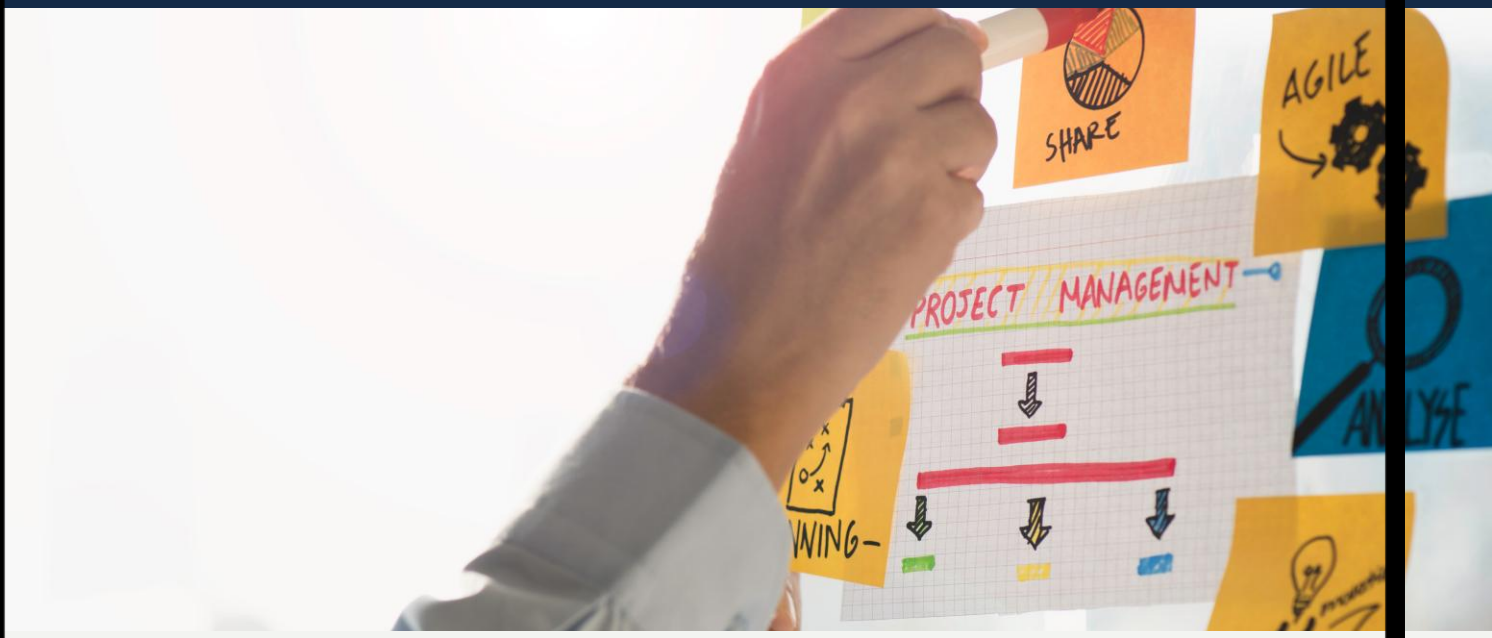
1. **Каква е идеята ви?**
2. **Коя е вашата група?**
3. **Какво е първото ви действие?**

Послание на глава 4

- **Не създавате съвършени проекти**
- **Създавате, тествате, учите и подобрявате**

РАЗДЕЛ 5 — УПРАВЛЕНИЕ, ДЕЙНОСТИ И ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Въведение

Тази глава разглежда как на практика да организирате, управлявате и поддържате инициатива в социалната икономика. Идеите са важни, но успехът зависи от добрата структура, координация и последователност във времето.
Главата предлага лесни инструменти за управление на ресурси, ефективна екипна работа, организиране на дейности и справяне с чести предизвикателства.
Предназначена е за групи с малък или никакъв управленски опит.

Какво ще научите
В края на тази глава ще можете да:
• Организирате основни финансови и материални ресурси
• Създавате и управлявате екип
• Прилагате лесни методи за проследяване
• Осигурявате базово качество на дейностите
• Разпознавате и управлявате рискове
• Поддържате последователност и стабилност на инициативата

Как да използвате тази глава
Използвайте тази глава:
• След определяне на идеята (глава 4)
• При организиране на дейностите
• За подобряване на работата на групата

Прилагай**те инструменти**те **постепенно, а не всички наведнъж.**

5.1 Финансово планиране и мобилизиране на ресурси

Не ви е нужен сложен бюджет за начало.

ОСНОВНА ИДЕЯ
ЗАПОЧНЕТЕ С НАЛИЧНОТО, ПОСЛЕ РАЗШИРЯВАЙТЕ

Позиция	Източник	Разход
Материали		
Помещение		
Оборудване		
Популяризиране		

ПРИМЕР

Позиция	Разход	Източник
Стая	0	Община
Материали	20€	Група
Популяризиране	0	Социални мрежи

Мобилизиране на ресурси

Мислете и отвъд парите:
- *Доброволци*
- *Безплатни помещения*
- *Споделено оборудване*
- *Партньорства*

Контролен списък

- ☐ Наистина ли ни трябват пари?
- ☐ Какво можем да получим безплатно?
- ☐ Кой може да ни подкрепи?

5.2 Екип и управление на доброволци

Вашата група е най-важният ви ресурс.

ОСНОВНА ИДЕЯ
СИЛЕН ЕКИП = УСТОЙЧИВА ИНИЦИАТИВА

ЕКИПНИ РОЛИ

Роля	Отговорност
Координатор	Организира
Комуникация	Популяризира
Логистика	Осигурява материали
Подкрепа	Съдейства

ПРИМЕР

Малък екип:
- 1 организатор
- 1 комуникатор
- 1 помощник

ИНСТРУМЕНТ — МОТИВАЦИЯ НА ДОБРОВОЛЦИТЕ

ПОПИТАЙТЕ ДОБРОВОЛЦИТЕ:

- ЗАЩО ИСКАТЕ ДА УЧАСТВАТЕ?
- КАКВО БИХТЕ ИСКАЛИ ДА НАУЧИТЕ?

Съвети

- **Общувайте ясно и просто**
- **Признавайте приноса**
- **Не претоварвайте хората**

5.3 Проследяване и оценка (основи)

Не ви трябват сложни системи.

ИНСТРУМЕНТ — ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИ

ПРИМЕР

Дейност	Участници	Бележки
Работилница	10	Добра ангажираност

ОСНОВНА ИДЕЯ — СЛЕДЕТЕ → УЧЕТЕ → ПОДОБРЯВАЙТЕ

5.4 Осигуряване на качество

Качество означава:
Дейността е полезна за участниците

Инструмент — Проверка на качеството

След всяка дейност:

- ☐ Беше ли добре организирано?
- ☐ Участваха ли хората?
- ☐ Постигнахме ли целта си?
- ☐ Беше ли подходящо времето?

Пример

Проблем: Твърде дълга сесия
Решение: По-кратки сесии следващия път

Съвети

Малки подобрения = голямо въздействие

5.5 Управление на риска

Всяка инициатива има рискове.

Таблица на рисковете

Риск	Решение
Слабо участие	Започнете с малко
Няма помещение	Намерете алтернатива
Конфликт в екипа	Изяснете ролите

Риск:
Хората не идват

Решение:
По-добра реклама / промяна на темата

Ключов въпрос за решение

✓ Открийте рисковете рано → намалете проблемите

5.6 Заключително осмисляне

Упражнение

Запишете:

1. **Какво работи добре във вашата група?**
2. **Какво трябва да се подобри?**
3. **Каква е следващата ви стъпка?**

Послание на глава 5

✓ **Доброто управление не е сложно**

✓ **То е последователно, просто и ясно**

РАЗДЕЛ 6 — ДИГИТАЛНИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА СОЦИАЛНАТА ИКОНОМИКА

Въведение

Тази глава представя лесни практически дигитални инструменти в подкрепа на инициативите в социалната икономика. Тя помага на групите да подобрят комуникацията, видимостта, сътрудничеството и организацията чрез достъпни и безплатни средства. Дигиталните инструменти са помощни средства. При правилна употреба те помагат на инициативите да достигат повече хора, да организират дейностите по-ефективно и да изграждат по-силни връзки в общността и извън нея. Главата е подходяща за ползватели без напреднали дигитални умения.

Какво ще научите
В края на тази глава ще можете да:
• Използвате лесни дигитални инструменти за комуникация и реклама
• Създавате основно визуално съдържание за дейностите си
• Организирате сътрудничеството в групата
• Използвате онлайн инструменти за обучение и срещи
• Прилагате основни принципи за дигитална безопасност

Как да използвате тази глава
Използвайте тази глава:
• При популяризиране на инициативата
• При работа с екип
• При организиране на онлайн дейности

Изпробвайте инс**трументите** д**иректно, учим чрез действие.**

6.1 Въведение в дигиталните компетентности

Не е нужно да сте експерт, за да използвате дигитални инструменти.

Търсете полезност, не сложност

Необходими основни дигитални умения

- **Комуникация** (**съо**бщения, публикации)
- **Създаване на съдържание** (изображения, кратки текстове)
- **Сътрудничество** (**с**поделена работа)
- **Организация** (**ф**айлове, планиране)

КРАТКО УПРАЖНЕНИЕ
ПОПИТАЙТЕ:
„КАКВИ ДИГИТАЛНИ ИНСТРУМЕНТИ ВЕЧЕ ИЗПОЛЗВАМЕ?“

ИЗБРОЙТЕ:

- СОЦИАЛНИ МРЕЖИ
- ПРИЛОЖЕНИЯ ЗА СЪОБЩЕНИЯ
- ИМЕЙЛ

Съвети

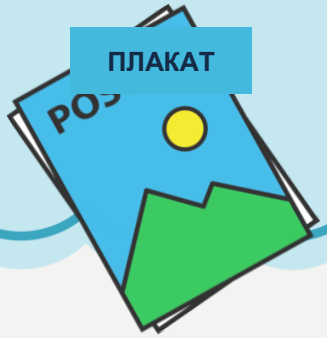
Започнете с познати инструменти

6.2 Използване на Canva за комуникация

ЗАЩО?

- Безплатно и лесно
- Готови шаблони
- Не е нужен дизайнерски опит

Какво можете да създадете:

- Плакати
- Публикации за социалните мрежи
- Флаери за събития
- Презентации

Лесен процес

1. Изберете шаблон
2. Добавете текст
3. Добавете изображение
4. Изтеглете

ПРИМЕР

ГРУПА СЪЗДАВА:
ПЛАКАТ ЗА РАБОТИЛНИЦА
РЕЗУЛТАТ:
- ЯСНА КОМУНИКАЦИЯ
- ПОВЕЧЕ УЧАСТНИЦИ

ПОДДЪРЖАЙТЕ ДИЗАЙНА ПРОСТ И ЯСЕН

6.3 Стратегия за социалните мрежи (прост подход)

Достатъчно е да използвате добре една платформа

Изберете една платформа

FACEBOOK → ОБЩНОСТНИ ГРУПИ

INSTAGRAM → **ВИЗУ**АЛНО СЪДЪРЖАНИЕ

TIKTOK → МЛАДЕЖКО УЧАСТИЕ

ПРОСТ ПЛАН ЗА СЪДЪРЖАНИЕ

Вид	Пример
Обява	Събитие
Дейност	Снимки
История	Зад кулисите
Резултат	Въздействие

ПРИМЕР

ПРЕДИ ДЕЙНОСТТА
→ ПУБЛИКУВАЙТЕ СЪБИТИЕ

СЛЕД ДЕЙНОСТТА
→ СПОДЕЛЕТЕ СНИМКИ

Съвети

Постоянство > честота

6.4 Инструменти за сътрудничество

ПРОСТА СРЕДА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

Препоръчани инструменти

GOOGLE DRIVE → СПОДЕЛЯНЕ НА ФАЙЛОВЕ
WHATSAPP → КОМУНИКАЦИЯ
ZOOM → СРЕЩИ

Инструмент	Употреба
Drive	Документи
WhatsApp	Комуникация
Zoom	Срещи

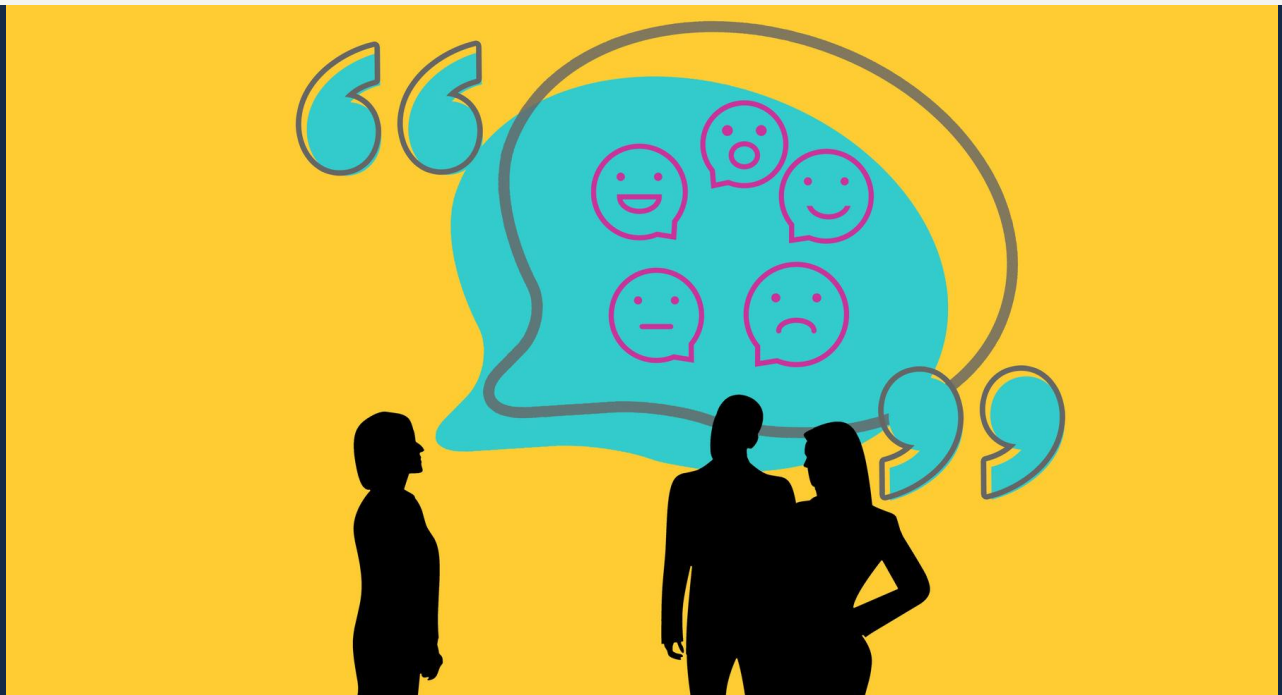
ПРИМЕР

ГРУПАТА ИЗПОЛЗВА:
- WHATSAPP → КООРДИНАЦИЯ
- DRIVE → ОБЩИ ФАЙЛОВЕ

RESULT **По-добра организация**

ИЗПОЛЗВАЙТЕ МАЛКО НА БРОЙ ИНСТРУМЕНТИ

6.5 Онлайн обучение и срещи

Основно оборудване
• Интернет връзка
• Устройство
• Платформа (Zoom / Teams)

Съвети за онлайн сесии
• Кратки сесии (1–2 часа)
• Насърчавайте участието
• Използвайте ясни изображения

Ключов извод

✓ Онлайн инструментите подкрепят реалното общуване

ПРИМЕР

ГРУПАТА ОРГАНИЗИРА:
ОНЛАЙН СРЕЩА ЗА ПЛАНИРАНЕ

6.6 Дигитална безопасност и етика

Основни принципи

- ✓ **Уважавайте личното пространство**
- ✓ **Искайте съгласие преди споделяне на снимки**
- ✓ **Не споделяйте чувствителна информация**
- ✓ **Използвайте сигурни пароли**

✓Контролен списък

• ☐ Имаме ли съгласие за снимките?
• ☐ Споделяме ли безопасно?
• ☐ Общуваме ли уважително онлайн?

Съвети

Доверието е по-важно от видимостта

6.7 Чести грешки

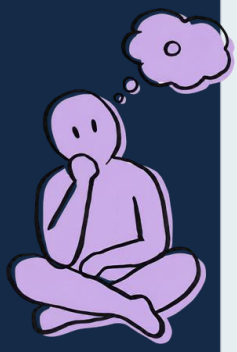

- Твърде много инструменти
- Прекалено сложен дизайн
- Непостоянна комуникация
- Пренебрегване на обратната връзка

БЪДЕТЕ ЯСНИ И ПРАКТИЧНИ

6.8 Заключително осмисляне

Упражнение

Запишете:

1. **Кой инструмент ще започнем да използваме?**
2. **Как ще подобрим комуникацията?**
3. **Какво е първото ни дигитално действие?**

Послание на глава 6

- ✓ **Дигиталните инструменти не са самото решение**
- ✓ **Те са средства в подкрепа на работата ви**

РАЗДЕЛ 7 — КАЗУСИ И ДОБРИ ПРАКТИКИ

Въведение

Тази глава представя реални инициативи в социалната икономика от Гърция, Кипър и България. Целта е не само да покаже успехи, но и да помогне на обучаемите да разберат развитието на инициативите, срещнатите трудности и уроците, които могат да се приложат в друг контекст.
Всеки казус е структуриран практично и разглежда първоначалната потребност, избрания подход, използваните ресурси и постигнатите резултати. Главата подчертава приложими елементи, които да вдъхновят и насочат нови инициативи.

Какво ще научите
В края на тази глава ще можете да:
• Разбирате как се развиват инициативите в реални условия
• Откривате основни фактори за успех и чести трудности
• Разпознавате стратегии, приложими във вашата общност
• Адаптирате идеи към различна среда
• Извличате уроци и ги прилагате в своите инициативи

Как да използвате тази глава
Използвайте тази глава:
• Като източник на вдъхновение
• За анализ на работещото на практика
• За откриване на идеи, които могат да се адаптират

Препо**ръчително е** да обсъдите всеки казус в група и да откр**иете връзката му с вашата среда.**

7.1 Гърция — Островна и селска общностна инициатива

Преглед на казуса

Общностна група в селски район установи липса на организирани културни и социални дейности за младежи. Имаше отделни събития, но липсваха последователност и редовно участие.

Начална ситуация

- Слабо младежко участие
- Богато културно наследство
- Налични, но слабо използвани пространства
- Интерес от местната общност

Подход

Групата реши да:

- ⊕ Започне с малки редовни дейности
- ⊕ Използва наличните местни пространства
- ⊕ Включи доброволци
- ⊕ Работи с местни заинтересовани страни
- ⊕

👉 **Те избраха:**
първоначално да работят неформално, а по-късно да създадат формална структура за разширяване на дейностите.

Основни действия

- Организираха седмични дейности
- Популяризираха чрез местни мрежи
- Включиха членове на общността
- Постепенно изградиха партньорства

Резултати

- По-голямо участие
- Редовна общностна ангажираност
- Създаване на стабилна група
- Разширяване на дейностите

Основни уроци

- ✓ **Започнете с малко и бъдете постоянни**
- ✓ **Първо използвайте местните ресурси**
- ✓ **Формалната структура може да дойде по-късно**
- ✓

Въпрос за осмисляне

Каква дейност можете да организирате редовно във вашата общност?

Приложими елементи

- Подходящо за малки общности
- Нужни са минимални ресурси
- Акцент върху редовността

7.2 Кипър — Младежка инициатива за дигитална подкрепа

Преглед на казуса

Малък екип установи, че много местни организации нямат дигитална видимост и комуникационни умения.

Начална ситуация

- Добри дигитални умения сред младежите
- Слабо онлайн присъствие на местни организации
- Липса на структурирана подкрепа

Подход

Групата:

- ⊕ Започна неформално
- ⊕ Предложи пилотни услуги
- ⊕ Провери търсенето
- ⊕ Натрупа опит

👉 **По-късно:** разработиха по-структуриран подход

Основни действия

- Създадоха просто дигитално съдържание
- Подкрепиха местни организации
- Използваха безплатни инструменти
- Изградиха отношения

Резултати

- По-добра видимост на местните участници
- Повече младежко участие
- Развитие на практически умения

Основни уроци

- ✓ **Тествайте преди регистрация**
- ✓ **Започнете с наличните умения**
- ✓ **Съсредоточете се върху реалните нужди**

Приложими елементи

- Лесно възпроизвеждане
- Нисък разход
- Силен обучителен елемент

Въпрос за осмисляне

Кои умения на групата ви са нужни на други хора?

7.3 България — Младежко предприемачество и инкубиране

Преглед на казуса

Група младежи искаше да развива идеи, но ѝ липсваха структура и подкрепа.

Начална ситуация

- Мотивация, но без ясна посока
- Налична подкрепа от инкубатор
- Липса на опит

Подход

Вместо да създават нещо самостоятелно, те:

👉 **се включиха в съществуваща структура за подкрепа (инкубатор)**

Основни действия

- Участваха в обучение
- Разработиха идеи стъпка по стъпка
- Получиха менторска подкрепа
- Тестваха концепции

Резултати

- По-структурирани идеи
- Повече увереност
- По-добро планиране

Основни уроци

✓ **Използвайте наличната подкрепа**

✓ **Не работете сами**

✓ **Структурата подобрява резултатите**

Приложими елементи

- Подходящо за начинаещи
- Намалява риска
- Ускорява ученето

Въпрос за осмисляне

Какви структури за подкрепа има във вашия район?

7.4 Общи уроци от казусите и добри практики

ОБЩИ ФАКТОРИ ЗА УСПЕХ

Във всички казуси:

- Малко начало
- Използване на налични ресурси
- Работа в група
- Адаптиране с времето
- Изграждане на партньорства

ИНСТРУМЕНТ — СПИСЪК ЗА ДОБРИ ПРАКТИКИ

Силната инициатива:
☐ Отговаря на реална потребност
☐ Използва местни ресурси
☐ Включва хора
☐ Може да започне с малко
☐ Може да се развива

ИНСТРУМЕНТ — ПРИЛОЖЕТЕ КАЗУСА ПРИ ВАС

Изберете казус и отговорете:
- Какво е сходно в нашата общност?
- Какво е различно?
- Какво можем да адаптираме?

Ключов извод

Добрите практики се адаптират, а не се копират

7.5 Заключително осмисляне

Упражнение

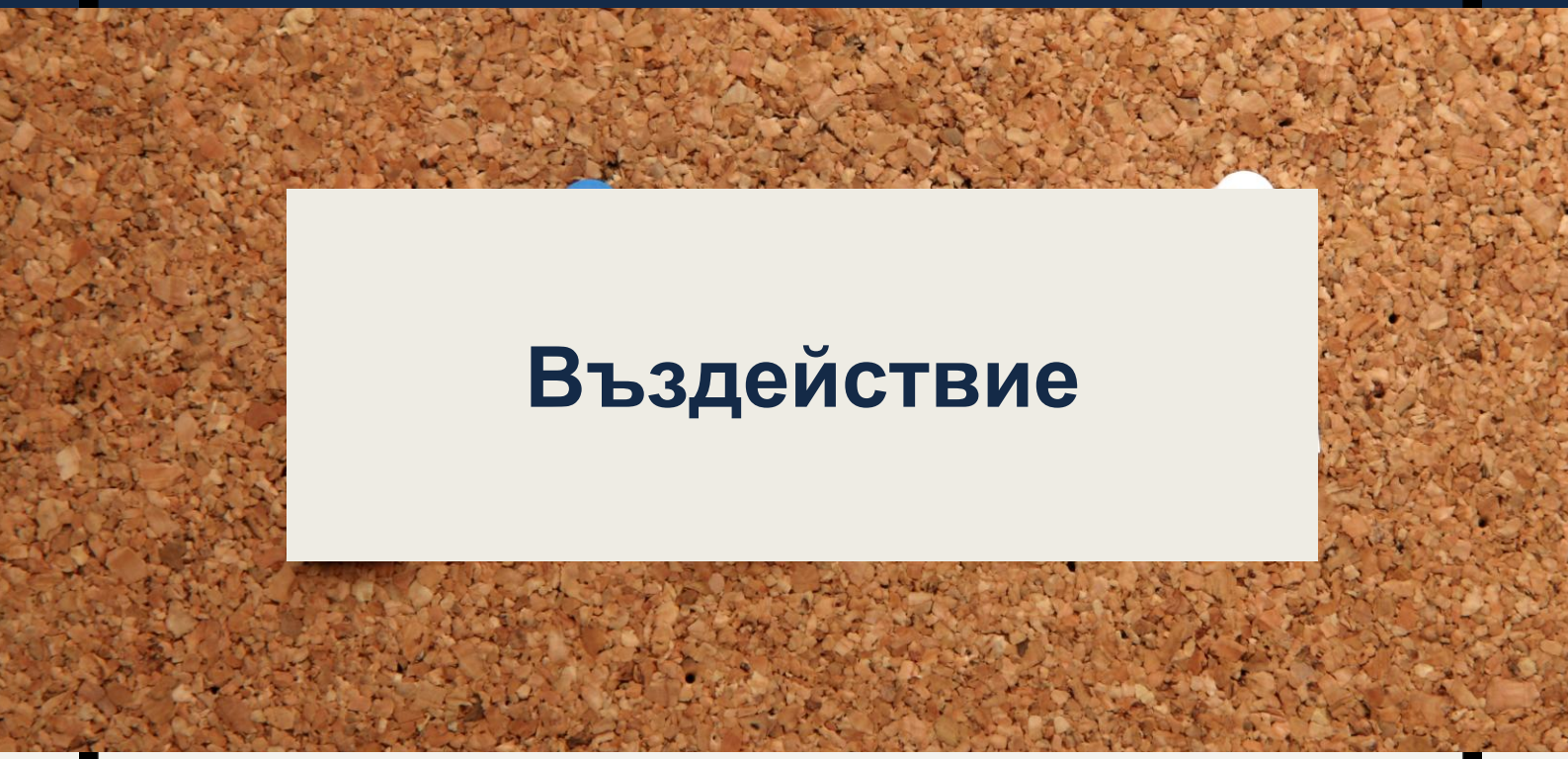
Запишете:

1. Една идея, вдъхновена от казусите
2. Едно действие за тестване
3. Един необходим партньор

Послание на глава 7

- Не е нужно да измисляте всичко
- Можете да учите от другите и да адаптирате

РАЗДЕЛ 8 — СОЦИАЛНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Въздействие

Въведение

Тази глава разглежда практическото разбиране и планиране на социалното въздействие. То е в основата на всяка инициатива в социалната икономика, но често се разбира погрешно или се описва неясно.
Вместо сложна терминология главата предлага лесни инструменти, с които групите определят желаната промяна, кой има полза от действията им и как дейностите водят до реални резултати. Акцентът е върху ясно, целенасочено и постижимо въздействие.

Какво ще научите
В края на тази глава ще можете да:
• Разбирате социалното въздействие на практика
• Разпознавате различните видове въздействие
• Определяте кой има полза от инициативата
• Планирате дейности с ясни резултати
• Свързвате действията с резултатите
• Избягвате чести грешки при определяне на въздействието

Как да използвате тази глава
Използвайте тази глава:
• При планиране на инициативата (глава 4)
• Преди изпълнение на дейностите
• При изясняване на целите

8.1 Социалното въздействие на практика

Социалното въздействие е промяната **вследствие на вашата дейност.**

Просто определение
Социалното въздействие е подобрението в живота на хората, общността или околната среда в резултат от вашите действия.

КРАТКО УПРАЖНЕНИЕ —
ПОПИТАЙТЕ УЧАСТНИЦИТЕ:
„КАКВО ЩЕ Е РАЗЛИЧНО СЛЕД НАШАТА ДЕЙНОСТ?“

Ключов извод

Дейност ≠ Въздействие
Въздействие = промяна

ПРИМЕР

Дейност:
Младежка работилница

Въздействие:
Повече участие
Нови умения
Повече увереност

8.2 Видове въздействие

ОСНОВНИ КАТЕГОРИИ

Вид	Пример
Социално	Приобщаване, участие
Образователно	Умения, знания
Икономическо	Местни доходи, възможности
Екологично	Осведоменост, действия

ПРИМЕР

Общностна градина:

- **Социално** → хората се срещат
- **Образователно** → усвояват умения
- **Екологично** → по-зелено място

Съвет

Една дейност може да има различни видове въздействие

8.3 Кой има полза и как

КАРТА НА ПОЛУЧАТЕЛИТЕ НА ПОЛЗИ

Група	Полза
Младежи	Умения
Общност	Дейности
Организации	Видимост

ПРИМЕР

Група	Полза
Участници	Учене
Общност	Ангажираност

8.4 Планиране на дейности с оглед на въздействието

ПЛАНИРАНЕ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Стъпка	Отговор
Потребност	
Дейност	
Резултат	
Въздействие	

ПРИМЕР

Стъпка	Пример
Потребност	Няма младежки дейности
Дейност	Седмични работилници
Резултат	Участие
Въздействие	Ангажираност

ВИНАГИ СВЪРЗВАЙТЕ ДЕЙНОСТ → РЕЗУЛТАТ → ВЪЗДЕЙСТВИЕ

8.5 Прост път към въздействие

ИНСТРУМЕНТ — ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Потребност → Дейност → Пряк продукт → Резултат → Въздействие

ПРИМЕР

Потребност → слаба ангажираност
Дейност → работилници
Пряк продукт → 15 участници
Резултат → придобити умения
Въздействие → активни младежи

Съвет

Бъдете ясни и кратки, яснотата е по-важна от детайлите

8.6 Чести грешки

- Смесване на дейност и въздействие
- Твърде общи думи („помагаме на хората“)
- Неопределени получатели на ползите
- Опит да се измери всичко

ЯСНОТО И РЕАЛИСТИЧНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ Е ПО-ДОБРО ОТ АМБИЦИОЗНОТО И НЕЯСНОТО

8.7 Практически инструмент за определяне на въздействието

Упражнение

Попълнете:
- **Нашата дейност: .....**
- **Кой има полза: .....**
- **Какво се променя: .....**
- **Защо е важно: .....**

Пример

- **Дейност: Ра**ботилници
- **Получатели на ползи**: Младежи
- **Промяна:** Умения
- **Значение: По**-добри възможности

8.8 Заключително осмисляне

Въпроси

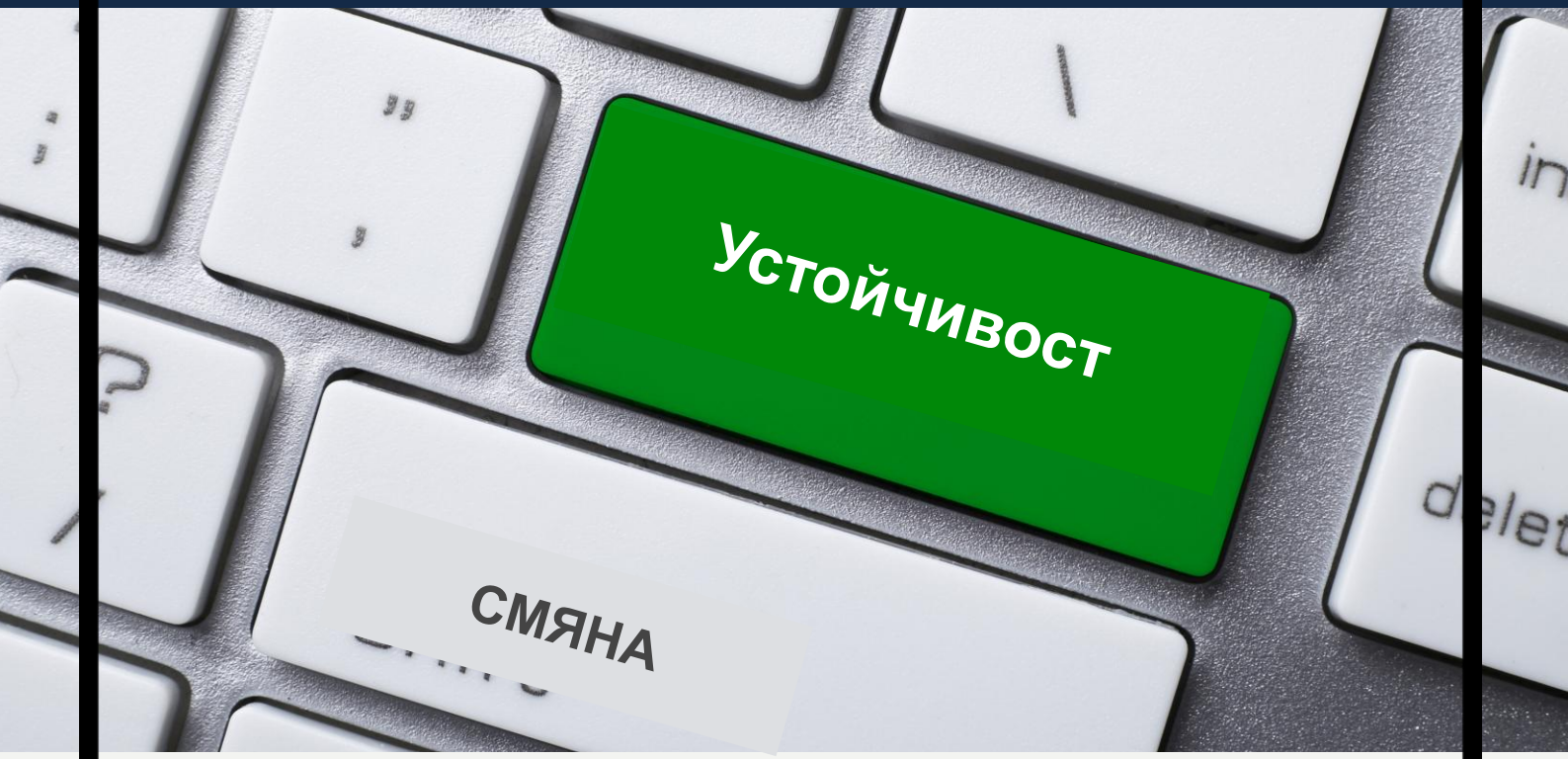
1. Каква промяна искаме да постигнем?
2. Реалистична ли е?
3. Можем ли да я обясним просто?

Послание на глава 8

- ✓ Не правете само дейности
- ✓ Планирайте въздействие

РАЗДЕЛ 9 — УСТОЙЧИВОСТ

Въведение

Тази глава разглежда устойчивостта: способността на инициатива в социалната икономика да продължава във времето. Много инициативи започват с енергия, но скоро спират поради липса на структура, ресурси или дългосрочно планиране. Устойчивостта не е само финансиране. Тя включва хората, организацията, партньорствата и способността за адаптиране. Главата предлага лесни инструменти и подходи, с които групите поддържат дейностите си, укрепват структурата и осигуряват приемственост.

Какво ще научите
В края на тази глава ще можете да:
• Разбирате устойчивостта на практика
• Разпознавате различните видове устойчивост
• Откривате основните елементи, които поддържат инициативата активна
• Създавате прост план за устойчивост
• Откривате рискове за продължаването на дейността
• Укрепвате дългосрочната ангажираност

Как да използвате тази глава
Използвайте тази глава:
• След планиране на инициативата (глава 4)
• При управление на дейностите (глава 5)
• При планиране на бъдещето на групата

Препоръ**чително е да п**рилагате инстр**ументите постепенно.**

9.1 Устойчивостта на практика

Устойчивост означава: и**нициативата ви продължава във времето**

Просто определение
Устойчивостта е способността на инициативата да продължава да работи, да се адаптира и да създава въздействие във времето.

КРАТКО УПРАЖНЕНИЕ —
ПОПИТАЙТЕ УЧАСТНИЦИТЕ:
„ЩЕ СЪЩЕСТВУВА ЛИ ДЕЙНОСТТА НИ СЛЕД 6 МЕСЕЦА?“

ПРИМЕР

Еднократно събитие:
Не е устойчиво

Седмична дейност:
потенциал за устойчивост

Ключов извод

Устойчивост = приемственост + адаптиране

9.2 Видове устойчивост

ОСНОВНИ ВИДОВЕ

Вид	Значение
Организационна	Групата продължава
Финансова	Налични ресурси
Социална	Общностно участие
Оперативна	Дейностите продължават

ПРИМЕР

Група за работилници:

- **Организационна** → активен екип
- **Финансова** → евтин модел
- **Социална** → участниците се връщат
- **Оперативна** → редовен график

Съвет

Не е нужно всички видове да са силни отначало

9.3 Изграждане на устойчива инициатива

ОСНОВИ НА УСТОЙЧИВОСТТА

ПРОВЕРЕТЕ:

☐ Имаме ли основна група?
☐ Участват ли хората редовно?
☐ Могат ли дейностите да продължат с наличните ресурси?
☐ Имаме ли основна организация?

Пример

Група продължава благодарение на:

- 3 отдадени души
- редовна дейност
- нисък разход

УСТОЙЧИВОСТТА ЗАПОЧВА ПРОСТО

9.4 Финансова устойчивост (прост подход)

Парите подкрепят устойчивостта, но не я определят

ОСНОВНИ ВАРИАНТИ

- МАЛКИ ТАКСИ ЗА УЧАСТИЕ
- ДАРЕНИЯ
- МЕСТНА ПОДКРЕПА
- ПАРТНЬОРСТВА
- БЕЗВЪЗМЕЗДНО ФИНАНСИРАНЕ (ПО-КЪСНО)

ПРИМЕР

Дейност: Работилница
Финансиране:
- Безплатно помещение
- Малък доброволен принос

Съвет

Не зависете от един източник на финансиране

9.5 Организационна устойчивост

ПРОВЕРКА НА СТАБИЛНОСТТА НА ГРУПАТА

- ☐ **Ролите са ясни**
- ☐ **Отговорностите са споделени**
- ☐ **Комуникацията работи**
- ☐ **Вземат се решения**

Пример

Проблем:
Един човек прави всичко
Решение:
Разпределете ролите

СПОДЕЛЕНА ОТГОВОРНОСТ = ДЪЛГОСРОЧНО ОЦЕЛЯВАНЕ

9.6 Общностно участие и поемане на отговорност

Когато общността участва, инициативата оцелява

ПРОВЕРКА НА УЧАСТИЕТО

- ☐ Хората участват редовно
- ☐ Хората се чувстват приобщени
- ☐ Хората допринасят с идеи

ПРИМЕР

Участниците стават:

Доброволци → организат

Ключов извод

✓ Поетата отговорност създава устойчивост

9.7 Партньорства за устойчивост

Партньор	Роля	Дългосрочна стойност

Пример

Общината:

- **предоставя помещение**
- **подкрепя дългосрочната дейност**

Съвет

Стабилни партньорства = стабилни инициативи

9.8 Рискове за устойчивостта

ОТКРИВАНЕ НА РИСКОВЕ

Риск	Решение
Загуба на интерес	Нови дейности
Прегаряне на екипа	Споделете задачите
Липса на ресурси	Опростете

ПРИМЕР
Проблем:
Участниците спират да идват
Решение:
Променете формата / подобрете участието

АДАПТИРАЙТЕ СЕ БЪРЗО

9.9 Прост план за устойчивост

ПЛАНИРАНЕ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Елемент	Отговор
Основен екип	
Дейност	
Ресурси	
Партньори	
Следващи стъпки	

ПРИМЕР

Елемент	Пример
Основен екип	3 души
Дейност	Седмична среща
Ресурси	Безплатно помещение
Партньори	Училище
Следващи стъпки	Разширяване

Съвет

Планирайте реалистично

9.10 Чести грешки

- Твърде мащабно начало
- Липса на екипна структура
- Липса на редовна дейност
- Зависимост от финансиране
- Пренебрегване на обратната връзка

УСТОЙЧИВОСТТА СЕ ИЗГРАЖДА СТЪПКА ПО СТЪПКА

9.11 Заключително осмисляне

Упражнение

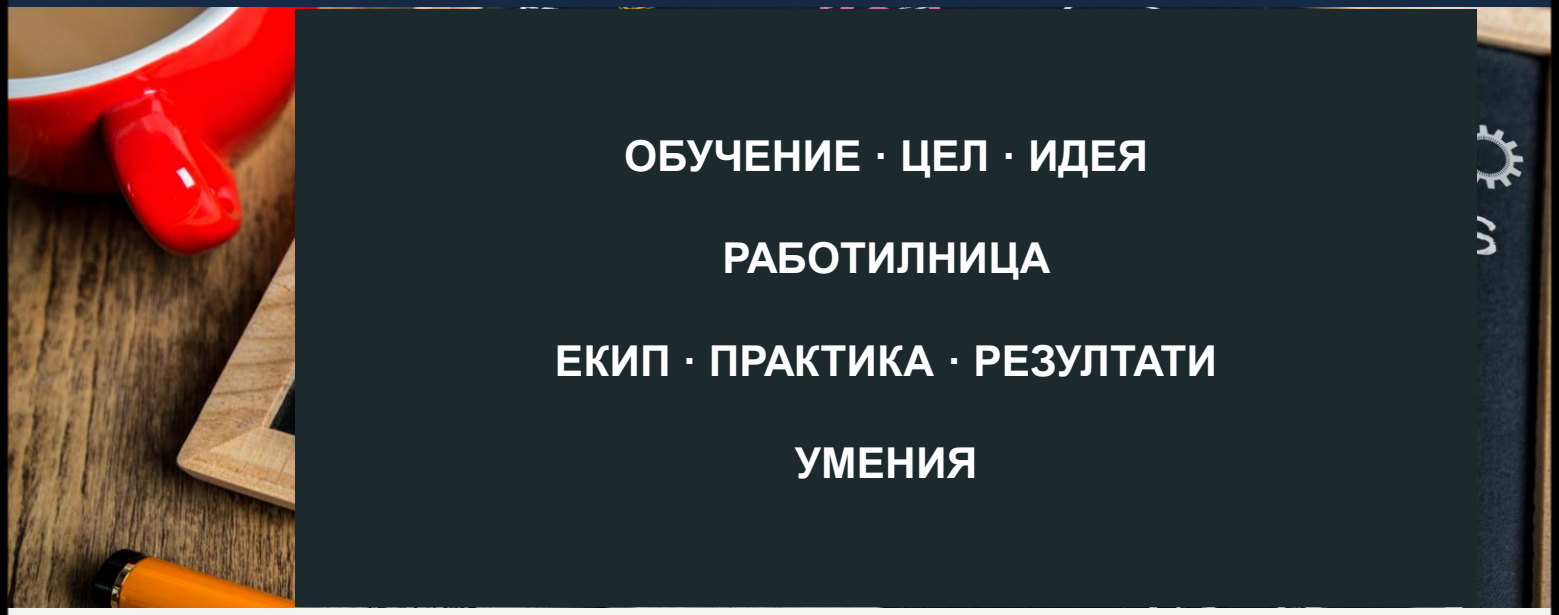
Запишете:

1. **Какво ще поддържа инициативата ни жива?**
2. **Кой е най-големият ни риск?**
3. **Каква е следващата ни стъпка?**

Послание на глава 9

- ✓ **Устойчивостта не означава съвършенство**
- ✓ **Тя е приемственост и адаптиране**

РАЗДЕЛ 10 — МЕСТНИ РАБОТИЛНИЦИ И ПРАКТИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ

Въведение

Тази глава предлага готови формати за работилници и практически дейности за местни общности, младежки групи и обучения. Тя превръща понятията и инструментите от предишните глави в структурирани учебни преживявания.
Акцентът е върху участието, взаимодействието и реалната ангажираност. Всяка дейност е лесна, адаптивна и ефективна дори за фасилитатори с ограничен опит.

Какво ще научите
В края на тази глава ще можете да:
• Планирате и водите лесни работилници
• Използвате методи за участие с групи
• Прилагате инструменти за картографиране на общността
• Подпомагате генерирането и развитието на идеи
• Организирате местни действия
• Оценявате резултатите от работилниците

Как да използвате тази глава
Използвайте тази глава:
• За провеждане на работилници в общността
• Като наръчник за фасилитиране
• Като обучителен инструментариум

Използва**йте дейностите дир**ектно или ги **адаптирайте към своя контекст.**

10.1 Принципи за планиране на работилница

Добрата работилница е с участие, проста и фокусирана

ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ

- ЯСНА ЦЕЛ
- ОПРЕДЕЛЕНО ВРЕМЕ
- АКТИВНО УЧАСТИЕ
- ПРАКТИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТ

ПЛАНИРАНЕ НА РАБОТИЛНИЦА

Елемент	Отговор
Цели	
Участници	
Продължителност	
Дейности	
Резултат	

Съвет Една ясна цел за всяка работилница

10.2 Дейност 1 Откриване на потребности на общността

Цел
Откриване на основните местни потребности

Продължителност
30–45 минути

Участници
5–20 души

СТЪПКИ

1. Попитайте участниците:
2. „Какви проблеми има в общността ни?“
3. Запишете всички отговори
4. Групирайте сходните идеи
5. Гласувайте за трите най-важни

ПРИМЕРЕН РЕЗУЛТАТ

- **ЛИПСА НА МЛАДЕЖКИ ДЕЙНОСТИ**
- **ОГРАНИЧЕНА КОМУНИКАЦИЯ**
- **НЕИЗПОЛЗВАНИ ПРОСТРАНСТВА**

Ясно разбиране на потребностите

10.3 Дейност 2 Картографиране на ресурси

Цел
Откриване на наличните ресурси

Продължителност
30 минути

СТЪПКИ

Попитайте: „Какво вече имаме?“
Попълнете:

Вид	Примери
Умения	
Пространства	
Хора	
Инструменти	

ПРИМЕР

- **УЧИТЕЛ**
- **УЧИЛИЩНА СТАЯ**
- **ДОБРОВОЛЦИ**

Реалистична отправна точка

10.4 Дейност 3 Работилница за генериране на идеи

Цел
Създаване на идеи

Продължителност
45–60 минути

СТЪПКИ

1. **Съчетайте потребности + ресурси**
2. **Генерирайте идеи**
3. **Запишете всички идеи**
4. **Изберете 1–2**

ПРИМЕР

Потребност: Няма дейности
Ресурс: Училище

Идея: Седмични работилници

ОТНАЧАЛО НЕ СЕ ОТХВЪРЛЯ НИТО ЕДНА ИДЕЯ

10.5 Дейност 4
От идея към план

Цел
Структуриране на идея

ИНСТРУМЕНТ

Въпрос	Отговор
Каква е идеята?	
Кой има полза?	
Какво е нужно?	
Кой участва?	

ПРИМЕР

- **Идея** → **ра**ботилница
- **Участници** → **мл**адежи
- **Нужди** → **пом**ещение

Ясен план за действие

10.6 Дейност 5
Определяне на роли

ИНСТРУМЕНТ

Роля	Лице
Координатор	
Комуникация	
Логистика	

Цел
Организиране на екипната работа

Съвет

Нека ролите са прости

10.7 Дейност 6
Планиране на местно действие

ИНСТРУМЕНТ

Елемент	Отговор
Какво	
Кога	
Къде	
Кой	

Цел
Подготовка за изпълнение

ПРИМЕР
- **Работилница**
- **Петък**
- **Училище**
- **Екип**

Готова за изпълнение дейност

10.8 Дейност 7
Оценка на работилницата

Цел
Организиране на екипната работа

ИНСТРУМЕНТ
ПОПИТАЙТЕ УЧАСТНИЦИТЕ:

- **КАКВО ВИ ХАРЕСА?**
- **КАКВО МОЖЕ ДА СЕ ПОДОБРИ?**

Съвет

Нека оценката е проста

10.9 Съвети за фасилитиране

Ключов извод

✓ Фасилитаторът подкрепя, не контролира

Избягвайте

- Прекалено много говорене
- Пренебрегване на участниците
- Излишно усложняване

Правете

- Насърчавайте участието
- Слушайте
- Следете времето
- Бъдете гъвкави

10.10 Пример — Цялостен ход на работилница

РАБОТИЛНИЦА ОТ 2–3 ЧАСА

1. Въведение

2. Откриване на потребности

3. Карта на ресурсите

4. Генериране на идеи

5. Планиране

Резултат → Една ясна идея + следващи стъпки

10.11 Заключително осмисляне

Упражнение

Запишете:

1. **Каква дейност ще проведем?**
2. **Кой ще участва?**
3. **Кога ще се проведе?**

Послание на глава 10

✓ **Най-добрият начин да учите е да прилагате**

РАЗДЕЛ 11 — ПРИЛОЖЕНИЯ

Въведение

Този раздел предлага практически инструменти, шаблони и помощни материали за пряка употреба в работилници, групова работа и общностни инициативи. Приложенията допълват наръчника с готови ресурси, които улесняват практическото изпълнение.
Всички инструменти са представени в прост формат за отпечатване, споделяне и незабавно прилагане.

Как да използвате тази глава
Използвайте тази глава:
• По време на работилници (раздел 10)
• При разработване на инициативата (раздел 4)
• При оценка на работата (раздели 5 и 8)

Можете да **отпечатате шаблоните или** да **ги адаптирате дигитално.**

11.1 Работен лист Потребности на общността

Цел
Откриване на основните предизвикателства в общността

КАКВИ ПРОБЛЕМИ ИМА В НАШАТА ОБЩНОСТ?

1.
2.
3.
4.
5.

КОИ СА НАЙ-ВАЖНИТЕ? (ИЗБЕРЕТЕ 3)

1.
2.
3.

11.2 Работен лист Карта на ресурсите

Цел
Откриване на основните предизвикателства в общността

Вид	Какво имаме
Умения	
Пространства	
Хора	
Инструменти	
Мрежи	

11.3 Работен лист Развитие на идея

Цел
Структуриране на идея

- **Нашата идея:**
- **Кой има полза:**
- **Какъв проблем решава:**
- **Какви ресурси са нужни:**
- **Кой участва:**

11.4 Работен лист Планиране на действия

Цел
Организиране на изпълнението

Елемент	Отговор
Какво ще направим	
Кога	
Къде	
Кой отговаря	

11.5 Работен лист Екипни роли

Цел
Разпределяне на отговорностите в групата

Роля	Лице
Координатор	
Комуникация	
Логистика	
Подкрепа	

11.6 Работен лист Карта на партньорствата

Цел
Откриване на сътрудници

Партньор	Какво получава	Какво предлага?

11.7 Работен лист Просто бюджетно планиране

Цел
Организиране на ресурсите

Позиция	Разход	Източник

11.8 Работен лист Наблюдение и проследяване

Цел
Проследяване на дейностите

Дейност	Участници	Дати	Бележки

11.9 Работен лист Определяне на въздействието

Цел
Определяне на въздейств

- **Нашата дейност:**
- **Кой има полза:**
- **Какво се променя:**
- **Защо е важно:**

11.10 Работен лист План за устойчивост

Цел
Планиране на приемствеността

Елемент	Отговор
Основен екип	
Дейност	
Ресурси	
Партньори	
Следващи стъпки	

11.11 Работен лист Оценка на работилница

- **Какво ви хареса?**
- **Какво може да се подобри?**
- **Бихте ли участвали отново?**

Цел
Събиране на обратна връзка

11.12 Кратки списъци за проверка (обобщение)

Списък за готовност на проекта

- ☐ Ясна идея
- ☐ Установена потребност
- ☐ Налични ресурси
- ☐ Определен екип
- ☐ Планирано първо действие

Списък за въздействи

- ☐ Ясни получатели на ползи
- ☐ Определена промяна
- ☐ Измерими елементи

Списък за устойчивостта

- ☐ Активен екип
- ☐ Редовна дейност
- ☐ Интерес от общността
- ☐ Основни ресурси

11.13 Речник на основните понятия

• **Социална икономик**а → Дейности с фокус върху хората и общността
• **Въздействие** → Постигнатата промяна
• **Устойчивост** → **Спосо**бност за продължаване
• **Фасилитатор** → **Ч**овек, който подкрепя групата
• **Заинтересовани стра**ни → Участващи или засегнати хора

VISIT AGIASOS
η παράδοση αλλιώτ'κα

ViModo
Център за изследвания и образование

БИЗНЕС ИНКУБАТОР
ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ
ΚΑΛΟΤΡΟΠΙΟ

Съфинансирано от Европейския съюз

Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения принадлежат единствено на автора/авторите и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Европейската изпълнителна агенция за образование и култура (EACEA). Нито Европейският съюз, нито EACEA носят отговорност за тях.

СОЦИАЛНИ МРЕЖИ @ELCSEE